Zákon o Národní domobraně a civilní ochraně

Návrh zákona č. 9 podle seznamu zákonů Fóra lidu – prováděcí zákon k Občanské ústavě ČR (OIPD)

Fórum lidu · pracovní návrh ze dne 26. 10. 2026

Postavení návrhu: Zákon provádí čl. 102–106 a 110 Občanské ústavy: obranu neutrálního státu Národní domobranou s profesionální a občanskou složkou, branný výcvik, mobilizaci, zahraniční mise jen k záchraně, zákazy cizích sil a civilní ochranu. Navazuje na čl. 86 (právo odmítnout rozkaz, zákaz použití proti občanům). Vychází z autorových Východisek (bod 33), Definice č. 24 (voják), Hlavy 4 a Hlavy 5 (čl. 93–96) na forumlidu.cz/oipd. Komunální domobrany upravuje zákon č. 10. Schvalují jej občané v referendu.

NÁVRH

ZÁKON

ze dne …….. 20..

o Národní domobraně a civilní ochraně

Občané České republiky se v referendu usnesli na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1 – Předmět úpravy

Tento zákon upravuje podle čl. 102 až 106 a 110 Občanské ústavy České republiky (dále jen „ústava“) Národní domobranu, branný výcvik, mobilizaci, službu vojáků a civilní ochranu.

§ 2 – Poslání

(1) Národní domobrana chrání nedotknutelnost státních hranic a území vlasti, svobodu, majetek a bezpečnost občanů a pomáhá při živelních pohromách a jiném národním ohrožení.

(2) Národní domobrana slouží všem občanům rovně; nikdy ji nelze použít proti pokojně jednajícím občanům (čl. 86 odst. 2 ústavy).

(3) Česká republika je trvale vojensky neutrální; Národní domobrana se neúčastní vojenských operací mimo území České republiky s výjimkou záchranných a humanitárních misí (čl. 102 a 105 odst. 2 ústavy).

ČÁST DRUHÁ – ORGANIZACE NÁRODNÍ DOMOBRANY

§ 3 – Složky

(1) Národní domobranu tvoří profesionální složka a občanská složka (čl. 103 odst. 1 ústavy).

(2) Profesionální složku tvoří vojáci z povolání. Hájí státní hranice a území a poskytuje občanům základní vojenský výcvik.

(3) Občanskou složku tvoří občané, kteří absolvovali základní výcvik a dobrovolně se přihlásili do zálohy.

§ 4 – Velení

(1) Vrchním velitelem Národní domobrany je prezident republiky (čl. 103 odst. 3 ústavy).

(2) Velitele Národní domobrany (náčelníka generálního štábu) volí rozhodující občané republiky; velitele zemských velitelství volí rozhodující občané příslušné země, a to podle volebního zákona. Velitele lze kdykoli odvolat.

(3) Rozhodujícím vojákem je velitel, který velí útvaru o síle brigády a vyšší. Rozhodující vojáci jsou voleni podle odstavce 2 nebo, jde-li o velitele brigád, rozhodujícími občany země, v níž brigáda sídlí.

(4) Ostatní velitelé a vojáci se vybírají ve veřejném výběrovém řízení; i je mohou občané odvolat.

§ 5 – Generální štáb

Generální štáb připravuje obranu, výcvik a mobilizační plány. Jeho plány se předkládají Národní radě a v neutajované části zveřejňují.

§ 6 – Strategická soběstačnost

Národní domobrana udržuje vybavení, zásoby a výrobní kapacity pro obranu vlasti tak, aby nebyla závislá na cizí moci (čl. 102 odst. 2 ústavy). Výzbroj se pořizuje přednostně od domácích výrobců.

ČÁST TŘETÍ – VOJÁCI

§ 7 – Postavení vojáka

(1) Voják je veřejný služebník s osobním právem použít násilí jen na území a hranici vlasti proti útočníkům, narušitelům hranice a ozbrojeným zločincům.

(2) Voják plní rozkazy svého nadřízeného a jeho předem známých zástupců, které směřují k ochraně vlasti a občanů.

(3) Voják je povinně pojištěn pro případ škody způsobené občanům a osobně odpovídá za své činy.

§ 8 – Odmítnutí rozkazu

(1) Voják má právo odmítnout splnění rozkazu, který je v rozporu s ústavou, zákonem nebo jeho svědomím anebo by směřoval proti občanům (čl. 86 odst. 1 ústavy).

(2) Odmítnutí oznámí voják písemně nebo do záznamu. Za odmítnutí může být pouze propuštěn ze služby, a to jen po veřejném soudním řízení.

(3) Kdo voják za oprávněné odmítnutí rozkazu postihne, dopouští se trestného činu.

§ 9 – Služební poměr

Vojáci z povolání slouží na základě služebního poměru. Plat se stanoví podle tabulky násobků schválené v referendu (čl. 87 ústavy). Podrobnosti o služebním poměru stanoví zákon o veřejných služebnících.

§ 10 – Cizinci

Cizinec může sloužit v Národní domobraně jen po složení slibu věrnosti České republice a se souhlasem prezidenta republiky a Národní rady (čl. 106 odst. 3 ústavy).

ČÁST ČTVRTÁ – BRANNÝ VÝCVIK

§ 11 – Povinný základní výcvik

(1) Každý občan, muž i žena, absolvuje po dovršení 18 let a po ukončení povinné školní docházky nebo vyučení základní vojenský výcvik v délce tří měsíců jako součást základního vzdělání (čl. 104 odst. 1 ústavy).

(2) Výcvik lze absolvovat do dovršení 26 let; termín si občan zvolí sám.

(3) Výcvik zahrnuje zacházení se zbraní, první pomoc, civilní ochranu, přežití v krizi a znalost ústavy.

(4) Po dobu výcviku má občan nárok na ubytování, stravu, zdravotní péči a odměnu ve výši stanovené tabulkou násobků.

§ 12 – Výcvik beze zbraně

(1) Kdo odmítne výcvik se zbraní, absolvuje šestiměsíční výcvik beze zbraně pro civilní ochranu a pomocné práce (čl. 104 odst. 2 ústavy).

(2) Odmítnutí výcviku se zbraní se oznámí bez udání důvodu.

§ 13 – Osvobození

Od výcviku je osvobozen ten, kdo jej ze zdravotních důvodů nemůže absolvovat, a to na základě posudku dvou nezávislých lékařů; má-li to jeho zdravotní stav dovolit, absolvuje přiměřenou část výcviku civilní ochrany.

§ 14 – Dobrovolná služba ve zbrani

(1) Vojenská služba ve zbrani mimo profesionální složku je dobrovolná (čl. 104 odst. 3 ústavy).

(2) Opakovací cvičení občanské složky jsou dobrovolná; zaměstnavatel je povinen poskytnout na ně pracovní volno s náhradou mzdy, kterou mu stát uhradí.

(3) Kdo má zájem o výcvik na náročnější zbraně nebo specializace, může se přihlásit k delšímu dobrovolnému výcviku.

ČÁST PÁTÁ – OBRANA A MOBILIZACE

§ 15 – Obrana vlasti

(1) O všeobecné mobilizaci a okamžité obraně vlasti na jejím území rozhoduje prezident republiky na doporučení zpravodajské služby a generálního štábu (čl. 105 odst. 1 ústavy).

(2) Prezident o rozhodnutí neprodleně informuje Národní radu a občany. Mobilizace trvá jen po dobu ohrožení; občané ji mohou zrušit v referendu na základě petice.

§ 16 – Povinnosti při mobilizaci

(1) Při mobilizaci jsou povoláni vojáci z povolání a dobrovolníci občanské složky.

(2) Ostatní občané, kteří absolvovali výcvik, jsou povinni k pomocným a záchranným pracím a k civilní ochraně; službu ve zbrani mohou odmítnout.

§ 17 – Zahraniční mise

(1) O dočasném vyslání Národní domobrany nebo záchranných sborů do zahraničí, a to jen k záchranným a humanitárním účelům, rozhodují jednomyslně prezident republiky a Národní rada (čl. 105 odst. 2 ústavy).

(2) Rozhodnutí obsahuje účel, počet osob, dobu a náklady a ihned se zveřejní; občané je mohou kdykoli vetovat v referendu.

(3) Účast na misi je pro vojáka dobrovolná.

ČÁST ŠESTÁ – ZÁKAZY

§ 18 – Cizí síly a služby

(1) Pobyt, výcvik, průjezd a činnost cizích ozbrojených sil a cizích tajných služeb na území České republiky jsou zakázány (čl. 106 odst. 1 ústavy).

(2) Výjimkou je průjezd nebo přelet za účelem humanitární pomoci, který schválí Národní rada jednomyslně a ihned zveřejní.

§ 19 – Služba v cizích ozbrojených silách

Občan nesmí vstoupit do ozbrojených sil cizího státu (čl. 106 odst. 2 ústavy). Porušení zákazu je trestným činem, ledaže občan bojoval na obranu České republiky.

§ 20 – Vývoz zbraní

Vývoz zbraní a vojenského materiálu do státu, který je ve válce nebo v ozbrojeném konfliktu, je zakázán.

ČÁST SEDMÁ – CIVILNÍ OCHRANA

§ 21 – Poslání

Civilní ochrana chrání civilní obyvatelstvo před hrozbami, zejména zajišťuje varování, úkryty, evakuaci a nouzové zásobování.

§ 22 – Organizace

(1) Civilní ochrana je součástí Veřejné služby výkonné (čl. 66 odst. 3 ústavy). Jejími veliteli jsou přednostně vysloužilí vojáci Národní domobrany.

(2) Obce zajišťují úkryty a varovné systémy na svém území; náklady jim hradí stát.

§ 23 – Výuka

Základy civilní ochrany a první pomoci jsou součástí výuky na základních a středních školách.

ČÁST OSMÁ – ZBRANĚ

§ 24 – Právo na zbraň

(1) Občan, který absolvoval základní výcvik, je bezúhonný a duševně způsobilý, má právo nabýt, držet a nosit střelnou zbraň k obraně sebe, druhých a vlasti.

(2) Evidenci zbraní a válečného materiálu vede Veřejná služba výkonná; podrobnosti stanoví zákon o policii.

ČÁST DEVÁTÁ – ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 25 – Přechodná ustanovení

(1) Armáda České republiky se dnem účinnosti tohoto zákona stává profesionální složkou Národní domobrany; vojáci z povolání pokračují ve službě.

(2) Velitelé podle § 4 se zvolí do 1 roku od účinnosti ústavy (čl. 122 odst. 2 ústavy); do té doby vykonávají funkci dosavadní velitelé.

(3) Povinný základní výcvik se poprvé vztahuje na občany, kteří dovrší 18 let po uplynutí 2 let od účinnosti tohoto zákona.

§ 26 – Zrušovací ustanovení

Zrušují se zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, a zákon č. 585/2004 Sb., branný zákon, ve znění pozdějších předpisů.

§ 27 – Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem kalendářního roku následujícího po vyhlášení výsledku referenda, jímž byl přijat.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Účel zákona

Neutrální stát se musí umět bránit sám. Ústava proto zřizuje Národní domobranu s profesionální a občanskou složkou a zavádí tříměsíční branný výcvik pro všechny (čl. 102–104). Zároveň chrání občany před zneužitím ozbrojené moci: velitele volí občané, voják smí odmítnout protiústavní rozkaz a ozbrojené složky nelze použít proti občanům (čl. 86, 103).

2. Vazba na OIPD a texty autora

- **Východiska, bod 33:** dvě složky Národní domobrany; „povinný vojenský výcvik (plnoletým mužům i ženám základní výcvik nejdéle 3 měsíce)“; nejde o povinnou vojenskou službu, ale výcvik jako součást základního vzdělání „po povinném vyučení“ – § 3, 11, 14.
- **Definice č. 24 (Voják):** právo použít násilí na území a hranici vlasti; plní rozkazy nadřízeného nebo předem známých zástupců; právo odmítnout rozkaz proti ústavě, svědomí a občanům; rozhodující vojáci voleni, ostatní výběrovým řízením, všichni odvolatelní – § 4, 7, 8.
- **Hlava 5 OIPD, čl. 93–96:** výcvik beze zbraně 6 měsíců; mobilizaci vyhlašuje prezident na doporučení BIS a generálního štábu; zahraniční mise jen záchranné, jednomyslně a s vetem občanů; zákaz služby v cizích armádách a zákaz cizích sil – § 12, 15 až 19.
- **Hlava 4 OIPD:** velitelé civilní ochrany přednostně vysloužilí vojáci; civilní ochrana ve školství – § 22, 23.
- **Hlava 2 OIPD, čl. 68:** svéprávní a ctihodní občané nesmějí být odzbrojeni – § 24.

3. Doplnění a odchylky

Téma	Ústava a OIPD	Návrh	Důvod
Kdo je „velitel“ volený občany	„velitele volí rozhodující občané“	volí se velitel ND, zemští velitelé a velitelé brigád; nižší velitelé výběrovým řízením (§ 4)	Volba každého velitele čety by ochromila armádu; i nižší velitele lze odvolat.
Opakovací cvičení	stanoví zákon	dobrovolná (§ 14)	Čl. 104 odst. 3 ústavy: služba ve zbrani mimo profesionální složku je dobrovolná.
Povinnost při mobilizaci	neuvedena	pomocné a záchranné práce; zbraň dobrovolně (§ 16)	Soulad s čl. 104 odst. 3 ústavy.
Vývoz zbraní	neuvedeno	zákaz do válčících států (§ 20)	Důsledek neutrality (čl. 102).

4. Soulad s ústavou a étosem

Zákon naplňuje čl. 102 až 106 a 110 ústavy a čl. 86. Odpovídá étosu: obrana je věcí cti svobodných občanů, primární agrese je nepřípustná, ozbrojená moc slouží lidu a je mu odpovědná.

5. Dopady

Základní výcvik pro každý ročník (asi 100 000 osob ročně) vyžaduje kapacity výcvikových středisek a personál; zákon proto posouvá jeho zahájení o 2 roky. Výcvik posílí odolnost společnosti a civilní ochranu.

B. Zvláštní část

K § 1 a 2: Poslání a neutralita.

K § 3 až 6: Složky, velení, volba velitelů a soběstačnost.

K § 7 až 10: Postavení vojáka, právo odmítnout rozkaz, cizinci.

K § 11 až 14: Povinný tříměsíční výcvik, alternativa beze zbraně, dobrovolnost služby ve zbrani.

K § 15 až 17: Mobilizace a zahraniční mise.

K § 18 až 20: Zákazy vyplývající z neutrality.

K § 21 až 23: Civilní ochrana.

K § 24: Právo na zbraň.

K § 25 až 27: Přechod Armády ČR na Národní domobranu, zrušení zákonů a účinnost.

Zdroje: Občanská ústava ČR (OIPD), čl. 66, 86, 87, 102–106, 110, 122 (forumlidu.cz/oipd/navrh-ustavy); Fórum lidu – OIPD: Základní východiska (bod 33), Definice (č. 24), Hlava 2 (čl. 68), Hlava 4, Hlava 5 (čl. 93–96); seznam zákonů (č. 9); zákony č. 219/1999 Sb., 585/2004 Sb.